

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi zasądził od pozwanego M. D. na rzecz powoda Z. R. kwotę 21 064,50 zł tytułem wynagrodzenia za wykonane dzieło a w pozostałym zakresie oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że strony łączyła umowa o dzieło zawarta w dniu 21 maja 2015 roku, w ramach której Z. R. miał położyć glazurę, terrakotę oraz dokonać klejenia i foliowania w dwóch halach. Termin zakończenia prac strony ustaliły na dzień 11 czerwca 2015 roku. Wynagrodzenie jakie miał otrzymać powód za wykonanie dzieła zostało ustalone na kwotę 26910 zł. Sąd ustalił, że powód przystąpił do wykonywania prac a pozwany początkowo systematycznie przywoził materiały do wykonania dzieła. Dwa tygodnie po zawarciu umowy strony podpisały aneks do umowy zmieniający sposób rozliczenia dzieła. Jak ustalił Sąd Rejonowy powód pobrał od pozwanego tytułem zaliczki kwotę 4500 zł. Powód nie wykonał dzieła w całości i Sąd przyjął, że dzieło zostało wykonane w 95%. Powód pracował u pozwanego do dnia 25 czerwca 2015 roku. Nie wykonał całości prac objętych umową ponieważ pozwany nie wybudował ściany, na której miały być położone płytki. Jednocześnie Sąd uznał, że pozwany nie udowodnił swoich twierdzeń przedstawionych w zeznaniach jakoby powód wykonał dzieło wadliwie i niezgodnie z zasadami sztuki budowlanej. Sąd nie dał też wiary zeznaniom pozwanego w zakresie w jakim twierdził, że musiał wynająć nową ekipę która poprawiała prace wykonane przez powoda oraz w zakresie w jakim podnosił że wypowiedział umowę powodowi. Sąd wskazał, że pozwany nie przedstawił dowodów na potwierdzenie swojego stanowiska a odpowiedź na pozew, w której pozwany powołał dowody została zwrócona z uwagi na nieuzupełnienie w terminie braków formalnych. Pozwany nie podpisał bowiem odpowiedzi na pozew.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy przyjął, że zgodnie z art.639 k.c. powód nie mógł wykonać całego dzieła z przyczyn leżących po stronie pozwanego, zatem powód ma prawo otrzymać umówione wynagrodzenie. Ponieważ jednak powód wykonał 95% dzieła Sąd uznał, że należne wynagrodzenie powinno wynosić 25564,50 zł ((...) 95%) a nadto Sąd odliczył od tej kwoty zapłacone przez pozwanego zaliczki 4500 zł. Tym samym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 21064,50 zł. W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił.

Apelację od wyroku złożył pozwany zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego art.130 par.1 oraz 130 par.2 k.p.c., które miało wpływ na wynik sprawy poprzez zwrócenie pozwanemu niepodpisanej odpowiedzi na pozew bez wezwania pozwanego do podpisania odpowiedzi na pozew. Nadto skarżący zarzucił naruszenie art.232, 233 par.1 i 227 k.p.c. które miało wpływ na wynik postępowania poprzez pominięcie dowodów wskazanych w bezzasadnie zwróconej odpowiedzi na pozew dotyczących faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Apelujący wskazał również na błędne ustalenia faktyczne, że powód wykonał należycie dzieło w 95% i nie wystąpiły żadne przesłanki uzasadniające odstąpienie od umowy i także niezasadne przyjęcie, że do odstąpienia nie doszło.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja okazała się zasadna w tym znaczeniu, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temuż Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę na okoliczność, że zarzuty apelacji sprowadzają się do kwestionowania prawidłowości czynności sądu podejmowanych w sprawie, w której wydano skarżony wyrok. Zarzuty te dotyczą stosowania przepisów prawa procesowego a błąd w ich stosowaniu przez Sąd doprowadził do pominięcia dowodów mających istotne znaczenie w sprawie. Zarzuty dotyczą dokonanego przez Sąd zwrotu odpowiedzi na pozew złożonej przez pozwanego a więc naruszenia art. 130 par.1 oraz 130 par.2 k.p.c.

Otóż zgodnie z aktami sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym po wpłynięciu pozwu Z. P. zarządził doręczenie odpisu pozwu pozwanemu pouczając pozwanego w trybie art.206 par.2 kpc i zobowiązując do złożenia w terminie 14 dni odpowiedzi za pozew. (zarządzenie k.28)

Zarządzenie to zostało wykonane a pozwany złożył odpowiedź na pozew.

Zarządzeniem z dnia 9 października 2015 roku P. wezwał pozwanego do uzupełnienia braków formalnych odpowiedzi na pozew poprzez podpisanie odpowiedzi na pozew i odpisu w terminie 7 dni pod rygorem zwrotu. (zarządzenie k.36).

Jak wnika z adnotacji pod zarządzeniem zostało ono wykonane. W dniu 14 stycznia 2016 roku P. dokonał zwrotu odpowiedzi na pozew. W aktach sprawy brak jest dowodu doręczenia pozwanemu zarządzenia wzywającego pozwanego do uzupełnienia braków formalnych odpowiedzi na pozew.

Stosownie do art. 130 k.p.c. jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania wymogów formalnych, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrotu pisma, do poprawienia lub uzupełnienia go w terminie tygodniowym. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwraca pismo stronie.

W przedmiotowej sprawie dokonano zwrotu odpowiedzi na pozew z naruszeniem art.130 k.p.c. bowiem Sąd zwracając odpowiedź na pozew nie dysponował dowodem doręczenia pozwanemu wezwania do uzupełnienia braków formalnych odpowiedzi na pozew. Uznać zatem należy- w świetle dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, że pozwany nie został wezwany do uzupełnienia braków formalnych odpowiedzi na pozew. Tym samym zwrot odpowiedzi na pozew był dokonany z naruszeniem przepisów procedury. Nawet późniejsze przyznanie przez pozwanego na rozprawie, że nie uzupełnił braków formalnych odpowiedzi na pozew, nie konwaliduje nieprawidłowych czynności proceduralnych. Dokonanie zwrotu odpowiedzi na pozew, w której znajdowały się twierdzenia, zarzuty i wnioski dowodowe pozwanego doprowadziło do całkowitego pominięcia stanowiska pozwanego w sprawie. Wskazać też należy, że w dalszej kolejności Sąd Rejonowy na rozprawie pominął też oświadczenia pozwanego, że ma dowody na poparcie swoich twierdzeń i że może zgłosić świadków i podać ich adresy. Sąd Rejonowy przyjął bowiem, że skoro doszło do zwrotu odpowiedzi na pozew wszystkie dalsze wnioski pozwanego są spóźnione. Pozwany dwa razy w toku postępowania próbował przedstawić dowody : raz w odpowiedzi na pozew – która została zwrócona z naruszeniem przepisów procedury, a drugi raz na rozprawie gdy wskazał, że może zgłosić dowody w postaci świadków którzy potwierdzą jego wersję wydarzeń. Na rozprawie pozwany nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Sąd dysponując oświadczeniem pozwanego, że ma świadków i może podać ich adresy powinien uznać że jest to zgłoszenie dowodów w sprawie. Zgodnie bowiem z art.210 par.1 kpc na rozprawie strony ustnie przedstawiają twierdzenia i dowody na ich poparcie. Zeznania pozwanego wskazują wprost na to, że w zeznaniach tych pozwany przedstawia dowody na poparcie swoich twierdzeń. Sąd naruszył również art.212 kpc wskazujący że to Sąd przez zadawanie pytań dąży do tego aby strony przytoczyły twierdzenia lub dowody na poparcie twierdzeń. W sytuacji gdy tak jak w tej sprawie strony nie mają profesjonalnych pełnomocników ten obowiązek Sądu nabiera szczególnego znaczenia. W przypadku oświadczenia pozwanego złożonego na rozprawie, że może wskazać świadków Sąd powinien odebrać od pozwanego dane świadków. Tym bardziej, że dowody te wobec nieprawidłowego zwrócenia odpowiedzi na pozew nie były spóźnione.

Sąd ma obowiązek przeprowadzenia postępowania dowodowego do czasu dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornych (art. 217 § 2 k.p.c.). Co prawda ocena, czy zostały one wyjaśnione dostatecznie czy nie, należy do jego kompetencji i to on decyduje o środkach dowodowych pozwalających na dokonanie ustaleń stanowiących faktyczną podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.), niemniej jednak całkowite zaniechanie ich wyjaśnienia jest nie do zaakceptowania i nie może się ostać. W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy procedował w sposób który doprowadził do faktycznego pominięcia stanowiska pozwanego. Tym samym Sąd nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd pominął bowiem zarzuty merytoryczne pozwanego wskazujące na fakt odstąpienia od umowy i dowody zawarte w odpowiedzi na pozew.

Jednocześnie Sąd Okręgowy nie stwierdził naruszenia art.232 kpc co zarzucano w apelacji. Przepis ten nakłada na strony obowiązek wskazania dowodów i w tym zakresie jest to zalecenie do strony a nie Sądu. Natomiast druga część przepisu wskazuje na prawo Sądu do przeprowadzenia dowodu nie wskazanego przez stronę. Jest to prawo Sądu a nie jego obowiązek. Stąd też Sąd nie musi działać za strony i przeprowadzać dowody nie wskazane przez strony aczkolwiek ma prawo przeprowadzenia dowodu nie zgłoszonego przez żadną ze stron. W danej sprawie Sąd Rejonowy nie naruszył art.232 k.p.c. nie było bowiem podstaw do przeprowadzania dowodu nie wskazanego przez stronę. Naruszenie Sądu polegało na pominięciu dowodów wskazanych przez stronę pozwaną.

Uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.), w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.). W przedmiotowej sprawie doszło do nierozpoznania istoty sprawy przez pominięcie argumentów merytorycznych pozwanego i zgłoszonych przez niego dowodów. Nieprzeprowadzenie oferowanych przez strony dowodów może stanowić nierozpoznanie istoty sprawy wówczas, jeżeli zmierzały one do wykazania przesłanki unicestwiającej roszczenie a taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2016 r. I CZ 51/16) Pozwany wskazywał bowiem w swoich zeznaniach i twierdzeniach, że powód nieprawidłowo wykonał umowę i doszło do wypowiedzenia umowy. Sąd nie przeprowadził dowodów na tę okoliczność pomijając merytoryczne argumenty pozwanego które zmierzały do wykazania przesłanki niezasadności powództwa.

Podkreślenia wymaga, że konwalidacja naruszenia art.130 k.p.c. wymaga w tej sprawie przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd bowiem wraca niejako do fazy początkowej procesu kiedy strony przedstawiają swoje stanowiska a pozwany składa odpowiedź na pozew. Rozpoznanie zarzutów w niej zawartych i zgłoszonych wniosków dowodowych wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Daje to podstawy do uchylenia wyroku zgodnie z art.386 par.4 k.p.c. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien uzyskać odpowiedź na pozew pozwanego a w przypadku gdyby miała braki formalne poprawienie zastosować art.130 k.p.c. Sąd powinien przeprowadzić prawidłowo postępowanie dowodowe i odnieść się do dowodów zgłoszonych przez pozwanego. Sąd powinien też ustalić czy umowa o dzieło została prawidłowo wykonana rozpoznając zarzuty i wnioski obu stron.